

VALGEVENE KUI PLATSDARM UKRAINA KONFLIKTIS

Venemaa soovi eirates ei ole Valgevene senini oma armeeüksusi Ukrainasse saatnud.

Toetades Venemaad moraalselt, materiaalselt ja logistiliselt ning pakkudes Vene Relvajõududele liikumisvabadust oma territooriumil, loodab Valgevene vähendada Venemaa survet sõjaväega Ukraina sõtta sekkuda.

Valgevene armee kaasumine Ukraina konflikti oleks poliitiline žest ning sellel ei oleks strateegilist mõju sõja kulgemisele.

2022. aasta jaanuaris-veebruaris saabusid Valgevene territooriumile õppuse „Sojuznaja Rešimost“ raames Venemaa Ida sõjaväeringkonna üksused, mis Vene-Valgevene senise sõjalise koostöö pildil oli ootamatu ja tavapäratu sündmus. 2021. aasta sügisel oli lõppenud suurõppus „Zapad“. Kui varem on Vene-Valgevene ühiste suurõppuste „Zapad“ ja „Štšit Sojuza“ raames olnud Valgevenes Venemaa 1. tankarmee üksused (moodustavad kriisi- ja sõjaajal koos Valgevene armeelega regionaalse väegruppeeringu), siis Ida sõjaväeringkonna üksustel puudus varasem kokkupuude ja koostöökogemus Valgevene relvajõududega. Samuti ei olnud keegi kuulnud õppusest „Sojuznaja Rešimost“.

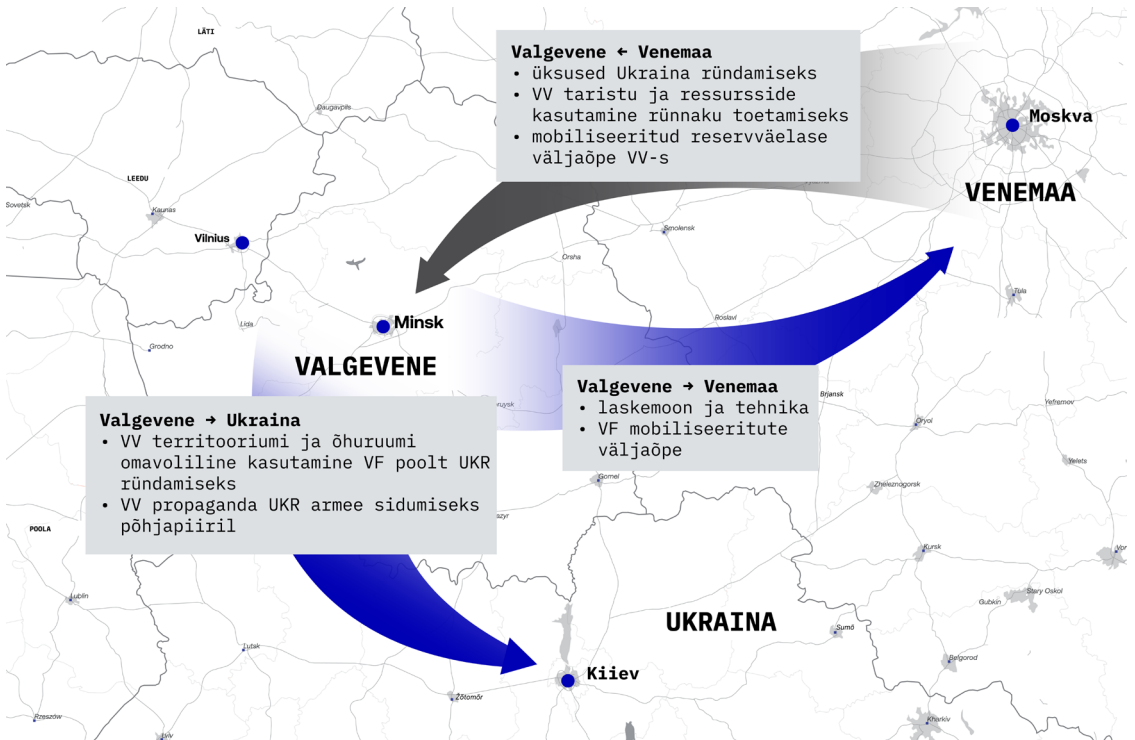
Kiievi-operatsioonist saadik on Vene armeel olnud täielik tegevus- ja liikumisvabadus Valgevene territooriumil.

Kõik see toimus olukorras, kus Venemaa koondas Ukraina piiri äärde löögiüksusi ning õhus oli tunda sõja hõngu. Valgevene esindajate sõnul ei kujutavat õppus ohtu Ukrainale ning pärast selle lõppu lahkuvad kõik Vene üksused Valgevenest. Tegelikult oli õppus vaid suitsukate – 24. veebruari varahommikul valgusid Vene manööverüksused Valgevenest Ukraina territooriumile ning algas rünnak Kiievile. Tõenäoliselt tuli see samm Valgevene juhtkonnalegi

üllatusena, kuna Kreml hoidis Aljaksandr Lukašenkak viimase hetkeni teadmatuses oma tegelikest plaanidest. Rünnak Kiievile takerdus ning lõppes Vene üksuste taandumisega Valgevenesse ja sealt ümberpaiknemisega aprillis uude operatsioonialasse Ida-Ukrainas. Vene manööverüksuste lahkudes jäeti Valgevenesse mõned sõjalennukid ja õhutõrjesüsteemid.

Kiievi-operatsioonist saadik on Vene armeel olnud täielik tegevus- ja liikumisvabadus Valgevene territooriumil. Ukrainaga piirnevast Gomeli oblastist Valgevenes sai operatsiooni käigus sisuliselt suur Venemaa logistika- ja varustusbaas. Peale selle pakkus

Valgevene Venemaale laialdast logistilist tuge: võimaldas kasutada raudteid ja lennuväljasid, remontida kahjustatud tehnikat, ravida haavatuid, varustas kütuse ja toiduga. Paralleelselt algas märtsis laskemoona väljavedu Valgevene arsenalidest Venemaale, mis kestab seniajani. 2022. aasta sügisel hakkas Valgevene andma Venemaale ka tanke T-72. Välisluureameti andmetel nõudis Venemaa Kaitseministeerium mh Valgevene spetsialistide saatmist Venemaale Vene relvajõudude kahjustatud tehnika remontimiseks.

Valgevene kui platsdarm Ukraina konfliktis seisuga jaanuar 2023.

Lisaks materiaalsele ja logistilisele abile toetab Valgevene ka avalikus inforuumis Venemaa tegevust Ukrainas. See on Lukašenkale odav viis demonstreerida lojaalsust Vladimir Putinile. Valgevene režiimi juhi sõnavõttudest kumab läbi agressiivne Läänevastane retoorika ja pidev tähelepanu osutamine Valgevene panusele Vene-Valgevene Liitriigi piiri kaitsel. Valgevene meedia võtab Ukraina sõda kajastavaid uudised otseselt Venemaa meediast ning laseb need muutmata kujul eetrisse.

Hoolimata Putini survest ei ole Valgevene relvajõud senini sekkunud Ukraina sõjategevusse ega soovi seda teha ka edaspidi. Sõda on Valgevene ühiskonnas ebapopulaarne ning teated suurest arvust ohvritest rindel üksnes tugevdavad seda veendumust. Valgevene relvajõud baseeruvad ajateenijatel, kelle saatmine sõtta oleks režiimi

stabiilsuse seisukohast väga küsitav. Võrreldes Vene relvajõududega on elukutseliste (lepinguliste) suhtarv Valgevene armees väiksem. Üksuste väljaõpe ja relvastus on pigem kehvpoolne. Lukašenka ei saa olla kindel, et Ukrainasse saadetud Valgevene lepingulised sõdurid ei deserteeri ega ühine seal võitlevate Valgevene vabatahtlikega. Mobilisatsiooni väljakuulutamine Valgevenes kätkeb režiimi julgeoleku seisukohast veel suuremaid riske – relvade alla kutsutud võivad need pöörata hoopis Lukašenka vastu.

Putin saab Valgevene juhtkonda mingi piirini survestada, kuid Lukašenka režiimi varisemine ohustab ka Kremli. Arvestades Venemaa hõivatust Ukrainas, ei ole Putin ilmselt huvitatud uue poliitilise kaose tekitamisest Valgevenes. Samas on võimalik, et Kremli väga tugeva surve korral on Lukašenka sunnitud sõjaliselt Ukraina konflikti sekkuma.

Putin saab Valgevene juhtkonda mingi piirini survestada, kuid Lukašenka režiimi varisemine ohustab ka Kremli.

2022. aasta oktoobris saabusid Valgevenesse väljaõppele Vene mobiliseeritud. Seda saab Lukašenka Kremlile demonstreerida kui oma järjekordset panust Ukraina sõtta, ilma reaalselt sellesse sekkumata. Siinse raporti koostamise ajal ei kujuta Vene mobiliseeritud otsest ohtu Kiievile, kuid nende viibimine Valgevenes sunnib Ukrainat rohkemal või vähemal määral hoidma oma jõude põhjas, tõmmates neid eemale muudest rindelõikudest.

Vene mobiliseeritute kasutamine Ukraina uueks ründamiseks põhjast tooks Vene Relvajõududele kaasa suuri kaotusi. Nende edenemist takistaks mobiliseeritute küsitav motivatsioon ja väljaõpe, ning ka ukrainlaste alaline valmisolek ja ettevalmistus rünnakuteks põhjast. Valgevene armee kaasumine Ukraina konflikti oleks poliitiline žest, sellel ei oleks strateegilist mõju Ukraina sõjatandril toimuvale, kuid siiski seoks Ukraina vägesid.